

www.mientayvn.com

Dịch tiếng anh chuyên ngành khoa học tự nhiên và kỹ thuật.

Dịch các bài giảng trong chương trình học liệu mở của học viện MIT, Yale.

Tìm và dịch tài liệu phục vụ cho sinh viên làm seminar, luận văn.

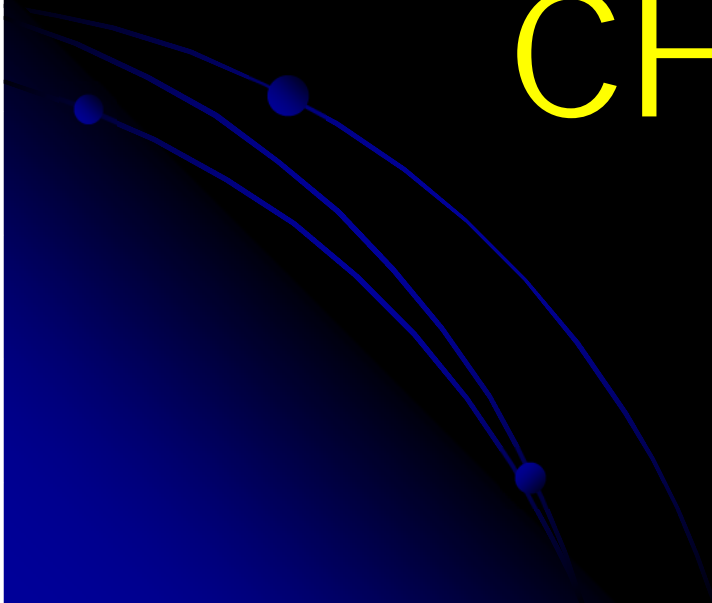
Tại sao mọi thứ đều miễn phí và chuyên nghiệp ???

Trao i tr c tuy n t i:

http://www.mientayvn.com/chat_box_li.html

Chương IV

TÍNH CHẤT NHIỆT CỦA CHẤT RẮN

I. NHIỆT DUNG CỦA CHẤT RẮN

1. Nhiệt dung

Theo ñình luật I của nhiệt ñộng lực học:

$$dQ = dU - dW$$

Trong ñoù

dQ : nhiệt ñang

dU : ñổ ñang

dW : công, $dW = pdV$

Nhiệt dung riêng tích:

$$C_V = \left(\frac{\partial Q}{\partial T} \right)_V = \left(\frac{\partial U}{\partial T} \right)_V$$

Nội năng của vật rắn U:

$$U = U_{\text{maing}} + U_{\text{electron}}$$

U_{maing} = Năng lượng toàn phần của các nguyên tử dao động quanh nút mạng

U_{electron} = Năng lượng toàn phần của các electron

⇒ Nhiệt dung của vật rắn:

$$C_{VR} = C_{\text{maing}} + C_{\text{electron}}$$

2. Kết quả thực nghiệm

➤ **Ôn nhiệt độ phòng (300°K):** giá trị nhiệt dung của hầu hết các chất có giá trị không đổi $3R = 3Nk_B = 6 \text{ cal/mol.độ}$

➤ **Ôn nhiệt độ thấp:** Khi giảm nhiệt độ nhiệt dung giảm rõ rệt và tiến đến giá trị $C_V = 0$ khi $T = 0$

□ **Độ với chất i n mố**

$$C_V \sim T^2$$

□ **Độ với kim loạ**

$$C_V \sim T$$

➤ **Khi T tăng :** C_V tăng dần đến giá trị không đổi

$$3R = 3Nk_B = 6 \text{ cal/mol.độ}$$

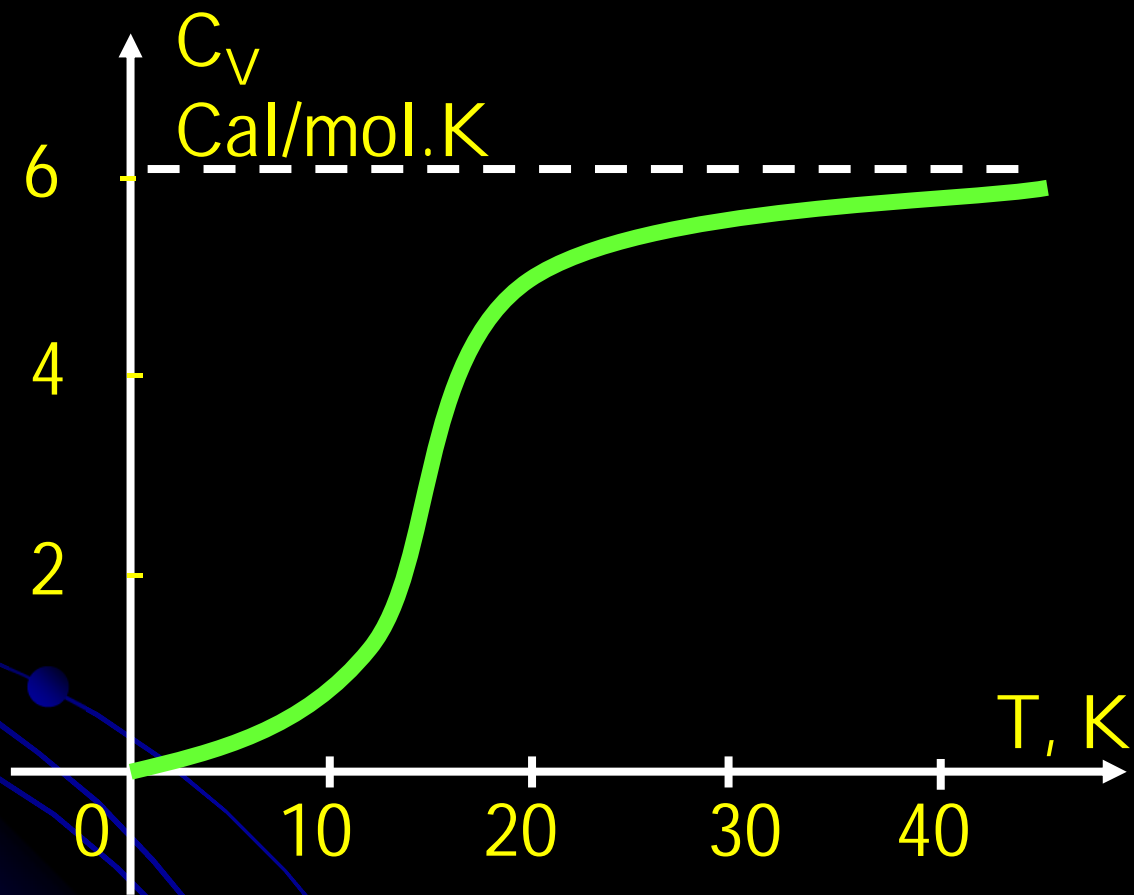
□ **Niên mố**

$$C \sim T^3$$

□ **Kim loạ**

$$C \sim \gamma T$$

vô $\gamma \approx 10^{-4} \text{ cal/mol.độ}$

3. NHIỆT DUNG ÑÃNG TÍCH CỦA MAÏNG TINH THEÃ

LÍ THUYẾT COÃÑIÊN

Moãhình

1 hạt ôñnút \rightarrow 3 dao ñoãng tồñnieu hoã.

Tinh theã N hạt $\rightarrow 3N$ dao ñoãng tồñ

Naãng löông của một dao ñoãng tồñ

$$E = \frac{1}{2} mv^2 + \frac{1}{2} m\omega^2 x^2$$

vôñ $m\omega^2 = f =$ heã số của löc Hooke

Theo phân bố Boltzman:

Khi cân bằng nhiệt, năng lượng trung bình của một dao động tử

$$\langle E \rangle = \frac{\int \int_0^\infty E \cdot e^{-\frac{E}{kT}} dv \cdot dx}{\int \int_0^\infty e^{-\frac{E}{kT}} dv \cdot dx}$$

$$\langle E \rangle = \frac{\frac{m}{2} \int \int_0^\infty (v^2 + \omega^2 x^2) e^{-\frac{m(v^2 + \omega^2 x^2)}{2kT}} \cdot dv dx}{\int \int_0^\infty e^{-\frac{E}{kT}} dv dx}$$

$$= \frac{\int_0^\infty \frac{mv^2}{2} e^{-\frac{mv^2}{2kT}} dv}{\int_0^\infty e^{-\frac{mv^2}{2kT}} dv} + \frac{\int_0^\infty \frac{m\omega^2 x^2}{2} e^{-\frac{m\omega^2 x^2}{2kT}} dx}{\int_0^\infty e^{-\frac{m\omega^2 x^2}{2kT}} dx}$$

Triển khai tính toán:

$$\langle E \rangle = \frac{\int_0^\infty \frac{mv^2}{2} \cdot e^{-\frac{mv^2}{2kT}} \cdot e^{-\frac{m\omega^2 x^2}{2kT}} dv}{\int_0^\infty e^{-\frac{mv^2}{2kT}} \cdot e^{-\frac{m\omega^2 x^2}{2kT}} dv} + \frac{\int_0^\infty \frac{m\omega^2 x^2}{2} \cdot e^{-\frac{mv^2}{2kT}} \cdot e^{-\frac{m\omega^2 x^2}{2kT}} dx}{\int_0^\infty e^{-\frac{mv^2}{2kT}} \cdot e^{-\frac{m\omega^2 x^2}{2kT}} dx}$$

$$\langle E \rangle = \frac{\int_0^\infty \frac{mv^2}{2} e^{-\frac{mv^2}{2kT}} dv}{\underbrace{\int_0^\infty e^{-\frac{mv^2}{2kT}} dv}_{\langle E_{\tilde{n}} \rangle}} + \frac{\int_0^\infty \frac{m\omega^2 x^2}{2} e^{-\frac{m\omega^2 x^2}{2kT}} dx}{\underbrace{\int_0^\infty e^{-\frac{m\omega^2 x^2}{2kT}} dx}_{\langle E_t \rangle}}$$

Trong dao ñộng ñiều hoà:

ñăng lượng trung bình = thế năng trung bình

$$\Rightarrow \langle E_{\tilde{n}} \rangle = \langle E_t \rangle$$

$$\langle E \rangle = \frac{\int_0^\infty \frac{mv^2}{2} e^{-\frac{mv^2}{2kT}} dv + \int_0^\infty \frac{m\omega^2 x^2}{2} e^{-\frac{m\omega^2 x^2}{2kT}} dx}{\int_0^\infty e^{-\frac{mv^2}{2kT}} dv + \int_0^\infty e^{-\frac{m\omega^2 x^2}{2kT}} dx}$$

Ta ñặt:

$$u^2 = \frac{mv^2}{2kT} = \frac{m\omega^2 x^2}{2kT}$$

$$2udu = \frac{m}{2kT} 2v dv \rightarrow dv = 2kT \frac{udu}{mv} = 2kT \cdot \frac{udu}{\sqrt{\frac{2kT}{m}} \cdot u}$$

$$\langle E \rangle = 2kT \frac{\int_0^{\infty} u^2 e^{-u^2} du}{\int_0^{\infty} e^{-u^2} du}$$

Theo ñình nghóa vaø tính chaát haàm Gamma:

$$\Gamma(n) = \int_0^{\infty} x^{n-1} e^{-x} dx \quad \Gamma(n) = (n-1) \Gamma(n-1)$$

$$\rightarrow \Gamma\left(\frac{1}{2}\right) = \sqrt{\pi}$$

• Ñaét $x = u^2 \rightarrow dx = 2u du$

$$\langle E \rangle = 2kT \frac{\int_0^{\infty} x \cdot e^{-x} \cdot \frac{dx}{2\sqrt{x}}}{\int_0^{\infty} e^{-x} \cdot \frac{dx}{2\sqrt{x}}} = 2kT \frac{\int_0^{\infty} x^{\frac{1}{2}} \cdot e^{-x} dx}{\int_0^{\infty} x^{-\frac{1}{2}} \cdot e^{-x} dx}$$

$$\langle E \rangle = 2kT \cdot \frac{\Gamma(\frac{3}{2})}{\Gamma(\frac{1}{2})} = 2kT \cdot \frac{(\frac{3}{2} - 1) \cdot \Gamma(\frac{1}{2})}{\Gamma(\frac{1}{2})} = kT$$

Năng lượng của hệ gồm N hạt (3N dao động tiêu chuẩn):

$$U = 3NkT$$

→ Nhiệt dung nóng tích: $C_V = \frac{\partial U}{\partial T} = 3Nk$

→ Nhiệt dung nóng tích của 1 mol:

$$C_V = 3N_A k = 3R = 6 \text{ cal/mol.độ}$$

Vậy: Lí thuyết cổ điển phù hợp với thực nghiệm ở nhiệt độ cao, không phù hợp ở nhiệt độ thấp.

LÍ THUYẾT EINSTEIN

Mô hình : một chất rắn coi N hạt là tập hợp của $3N$ dao động tử điều hòa hoặc tập cùng tần số ν
 → Năng lượng của mỗi dao động tử (1 lượng tử)

$$E_n = nh\nu \quad \text{với } n \text{ là số nguyên.}$$

Năng lượng trung bình của một dao động tử là

$$\begin{aligned}
 \langle E \rangle &= \frac{\sum_{n=1}^{\infty} nh\nu \cdot e^{-\frac{nh\nu}{kT}}}{\sum_{n=1}^{\infty} e^{-\frac{nh\nu}{kT}}} = \frac{h\nu \left(e^{-\frac{h\nu}{kT}} + 2e^{-\frac{2h\nu}{kT}} + \dots \right)}{\left(1 + e^{-\frac{h\nu}{kT}} + e^{-\frac{2h\nu}{kT}} + \dots \right)} \\
 \langle E \rangle &= \frac{h\nu}{e^{\frac{h\nu}{kT}} - 1}
 \end{aligned}$$

Năng lượng trung bình của hệ gồm $3N$ dao động tử

$$U = 3N \cdot \frac{h\nu}{e^{\frac{h\nu}{kT}} - 1}$$

Ở nhiệt độ cao: $kT \gg h\nu \Rightarrow x \ll 1$:

$$e^{-x} \approx 1 + x + x^2 + \dots$$

$$e^{\frac{h\nu}{kT}} - 1 \approx 1 + \frac{h\nu}{kT} + \left(\frac{h\nu}{kT}\right)^2 + \dots - 1 \approx \frac{h\nu}{kT}$$

$$\rightarrow U = 3NkT$$

\Rightarrow phù hợp với kết quả cổ điển

(Nguyên lý Dulong-Petit)

* Ôn nhiệt độ thấp: $kT \ll h\nu \Rightarrow x \gg 1$:

$$\langle E \rangle = \frac{h\nu}{e^{\frac{h\nu}{kT}} - 1} \approx h\nu \cdot e^{-\frac{h\nu}{kT}}$$

$$\rightarrow U = 3N\langle E \rangle \rightarrow C_V = \left(\frac{\partial U}{\partial T} \right)_V = 3Nk \left(\frac{h\nu}{kT} \right)^2 \cdot e^{-\frac{h\nu}{kT}}$$

Nat: $\theta_E = \frac{h\nu_E}{k}$: nhiệt độ Einstein

$$C_V = 3Nk \left(\frac{\theta_E}{T} \right)^2 \cdot e^{-\frac{\theta_E}{T}}$$

$\rightarrow C_V$ giảm theo nhiệt độ theo hàm $e^{-\frac{\theta_E}{T}}$ nhanh hơn kết quả nào đó bằng thực nghiệm.

\Rightarrow Lý thuyết Einstein cho phép giải thích C_V không chỉ ở nhiệt độ cao, ở nhiệt độ thấp C_V giảm khi nhiệt độ giảm nhưng giảm nhanh hơn kết quả thực

LÍ THUYẾT DEBYE MÔ HÌNH

Chất rắn gồm các dao động tử mỗi dao động tử không biểu thị dao động của tổng góc nguyên tử nhỏ mà của Einstein mà biểu thị cho dao động chuẩn của toàn tinh thể

Tinh thể có N nguyên tử thì có $3N$ dao động chuẩn: N dao động dọc và $2N$ dao động ngang.

Năng lượng trung bình của một dao động tử với tần số ν là

$$\langle E_{\nu} \rangle = \frac{h\nu}{e^{\frac{h\nu}{kT}} - 1}$$

- Năng lượng của mạng tinh thể chất rắn là

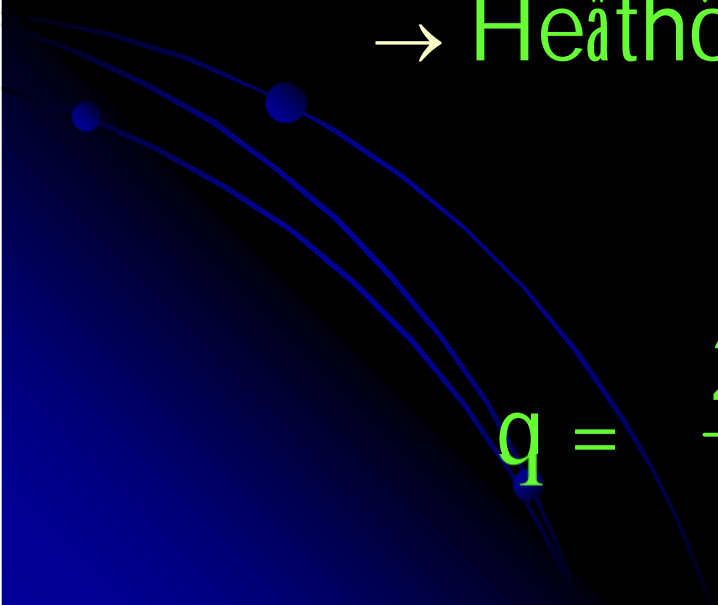
$$U = \sum_{i=1}^N U_{i \text{ dọc}} + \sum_{i=1}^{2N} U_{i \text{ ngang}} = \sum_{i=1}^{3N} \frac{h\nu_i}{e^{\frac{h\nu_i}{kT}} - 1}$$

- Tinh thể là một môi trường tán sắc

→ Hệ thức tán sắc:

$$\omega = qv$$

$$q = \frac{2\pi}{\lambda} : \text{vectơ sóng}$$

➤ Tính thể tích của các cạnh L_x, L_y, L_z .

Nhiệm vụ biên vọng cho hàm sóng:

$$\exp[iq(r + L)] = \exp iqr$$

$$\rightarrow q_x = \frac{2\pi}{L_x} n_x; \quad q_y = \frac{2\pi}{L_y} n_y; \quad q_z = \frac{2\pi}{L_z} n_z$$

Với $n_x, n_y, n_z \in \mathbb{Z}$

$$q = \sqrt{q_x^2 + q_y^2 + q_z^2}$$

Trở ứng hộp nhô gia ấ Tinh the ấ lập phồ ông cấ nh L

- Mọi trở ứng nh ấ hồ ông.
- Vấ n tốc truy ấ cấ sồ ng lấ y trung bì nh lấ v₀.

→ He ấ thồ c tấ n sắ c:

$$\omega_0 = v_0 q_n = v_0 \frac{2\pi}{L} n = v_0 \frac{2\pi}{L} \sqrt{n_x^2 + n_y^2 + n_z^2}$$

Xét trong không gian q

➤ Các giá trị nãôic phép của q xác ãnh và trí các nút của mạng.

➤ Ôa nguyên toá của mạng này có dạng lập phương cạnh $\frac{2\pi}{L}$ → Thể tích ôa mạng:

$$\left(\frac{2\pi}{L}\right)^3 = \frac{8\pi^3}{V}$$

V = thể tích của tinh thể $V = L^3$.

➤ Các ãiem có cùng một giá trị của q thuộc cùng một mặt cầu có bán kính q → thể tích

mặt cầu $\frac{4}{3}\pi q^3$

→ Số các giá trị khác nhau của q bằng số dao động tới
còn số sóng tới $0 \rightarrow q$:

$$N(q) = \frac{\frac{4}{3}\pi q^3}{\frac{8\pi^3}{V}} = V \frac{q^3}{6\pi^2} \Rightarrow q = \frac{2\pi}{L} \sqrt[3]{\frac{3N(q)}{4\pi}}$$

Heãthức tần số: $\omega = v_0 q = v_0 \cdot \frac{2\pi}{L} \sqrt[3]{\frac{3N(q)}{4\pi}}$

Số các dao động tới còn tần số $0 \rightarrow \nu$:

$$N(q) = \frac{V}{6\pi^2} \left(\frac{2\pi\nu}{v_0} \right)^3 = V \cdot \frac{4\pi}{3v_0^3} \nu^3$$

$$\text{Với } q = \frac{2\pi}{\lambda} = \frac{2\pi\nu}{v_0}$$

Số dao động tồn tại trong khoảng $q \rightarrow q + dq$:

$$dN(q) = V \cdot \frac{q^2}{2\pi^2} dq$$

$$\rightarrow g(q) = \frac{dN(q)}{dq} = V \frac{q^2}{2\pi^2} \quad (1)$$

Số dao động tồn tại trong khoảng $\nu \rightarrow \nu + d\nu$:

$$dN(\nu) = V \cdot \frac{4\pi}{v_0^3} \nu^2 d\nu \rightarrow g(\nu) = \frac{dN(\nu)}{d\nu} = V \frac{4\pi}{v_0^3} \nu^2 \quad (2)$$

(1) và (2) : gọi là hàm mật độ trạng thái (mật độ mode dao động).

Năng lượng của hệ

$$U = \int \frac{h\nu}{e^{\frac{h\nu}{kT}} - 1} dN(\nu) = \int_0^{\nu_{\max}} \frac{h}{e^{\frac{h\nu}{kT}} - 1} \cdot \nu \cdot \frac{4\pi}{V_0^3} \nu^2 d\nu$$

Dùng giới hạn trung bình của vận tốc theo công thức:

$$\frac{1}{V_0^3} = \frac{1}{V_d^3} + \frac{2}{V_{ng}^3} = \text{const}$$

$$V \cdot \frac{4\pi}{V_0^3} \int_0^{\nu_{\max}} \frac{h\nu}{e^{\frac{h\nu}{kT}} - 1} \cdot \nu^2 d\nu = V \cdot \frac{4\pi}{V_0^3} \int_0^{\nu_{\max}} \frac{h\nu^3}{e^{\frac{h\nu}{kT}} - 1} d\nu$$

v_{\max} : tần số cực đại của dao động chuẩn, hoặc tính toán

$$\int_0^{v_{\max}} dN(v) = 3N$$

$$\rightarrow V \cdot \frac{4\pi}{V_0^3} \underbrace{\int_0^{v_{\max}} v^2 dv}_{\frac{v_{\max}^3}{3}} = 3N$$

$$\Rightarrow v_{\max} = \sqrt[3]{\frac{9N}{4\pi V}} \cdot V_0$$

$$\tilde{N}_{\text{at}}: x = \frac{h\nu}{kT} \rightarrow x_{\text{max}} = \frac{h\nu_{\text{max}}}{kT} = \frac{\theta_D}{T}$$

$$\rightarrow \theta_D = \frac{h\nu_{\text{max}}}{k} : \text{nhiet } \theta_D \text{ Debye.}$$

$$\rightarrow \nu = \frac{kT}{h} x \rightarrow d\nu = \frac{kT}{h} dx$$

$$\rightarrow U = V \cdot \frac{4\pi}{v_0^3} \int_0^{x_{\text{max}}} \frac{h \cdot \left(\frac{kT}{h} x \right)^3}{e^x - 1} \cdot \frac{kT}{h} dx$$

$$\rightarrow U = V \cdot \frac{4\pi}{h^3 v_0^3} k^4 T^4 \int_0^{x_{\text{max}}} \frac{x^3}{e^x - 1} dx$$

* Ôlnhieã ñoãcao: $kT \gg h\nu \rightarrow x \ll 1$

$$e^x = 1 + x + x^2 + \dots \approx 1 + x$$

$$U = V \cdot \frac{4\pi}{h^3 v_0^3} k^4 T^4 \frac{x_{\max}}{3}$$

$$\Rightarrow U = V \cdot \frac{4\pi}{h^3 v_0^3} k^4 T^4 \left(\frac{h\nu_{\max}}{kT} \right)^3$$

$$\rightarrow U = V \cdot \frac{4\pi}{h^3 v_0^3} k^4 T^4 \underbrace{\int_0^{x_{\max}} \frac{x^3}{1+x-1} dx}$$

$$\int_0^{x_{\max}} x^2 dx = \frac{x_{\max}^3}{3}$$

$$\Rightarrow U = V \cdot \underbrace{\frac{4\pi}{h\nu_0^2} kT \cdot \nu_{\max}^3}_{\frac{9N}{4\pi V} \cdot \nu_0^3} = 3NkT$$

$U = 3NkT$: trung với kết quả cổ điển.

➤ Ôlnhiet ñoãtháp: $x = \frac{h\nu}{kT} \gg 1$

$$\Rightarrow \int_0^{\infty} \frac{x^3 dx}{e^x - 1} = \frac{\pi^4}{15}$$

$$U = \frac{4\pi V}{h^3 \nu_0^3} k^4 T^4 \frac{\pi^4}{15} = \frac{4\pi V}{h^3 \frac{4\pi V}{9N} \nu_{\max}^3} \frac{\pi^4}{15} k^4 T^4$$

$$\Rightarrow U = \frac{9N \pi^4 k^4 T^4}{15 h^3 \nu_{\max}^3}$$

Nhiệt dung

$$C_V = \frac{\partial U}{\partial T} = \frac{12N\pi^4 k^4}{5h^3 v_{\max}^3} T^3 = \frac{12N\pi^4 k}{5} \left(\frac{T}{\theta_D} \right)^3$$

$$\Rightarrow C_V = \left(\frac{T}{\theta_D} \right)^3$$

• $C_V \sim T^3 \rightarrow$ phù hợp với thực nghiệm.

\Rightarrow Lí thuyết Debye trung với kết quả thực nghiệm ở cả nhiệt độ cao với nhiệt độ thấp.

II. LÝ THUYẾT PHONON VÀ NHIỆT DUNG

Ánh sáng có lưỡng tính:

- Tính chất sóng như trong bài học sóng

$$\lambda = \frac{2\pi}{k}$$

- Tính chất hạt như trong bài học năng lượng photon

$$\varepsilon = h\nu$$

hay xung lượng

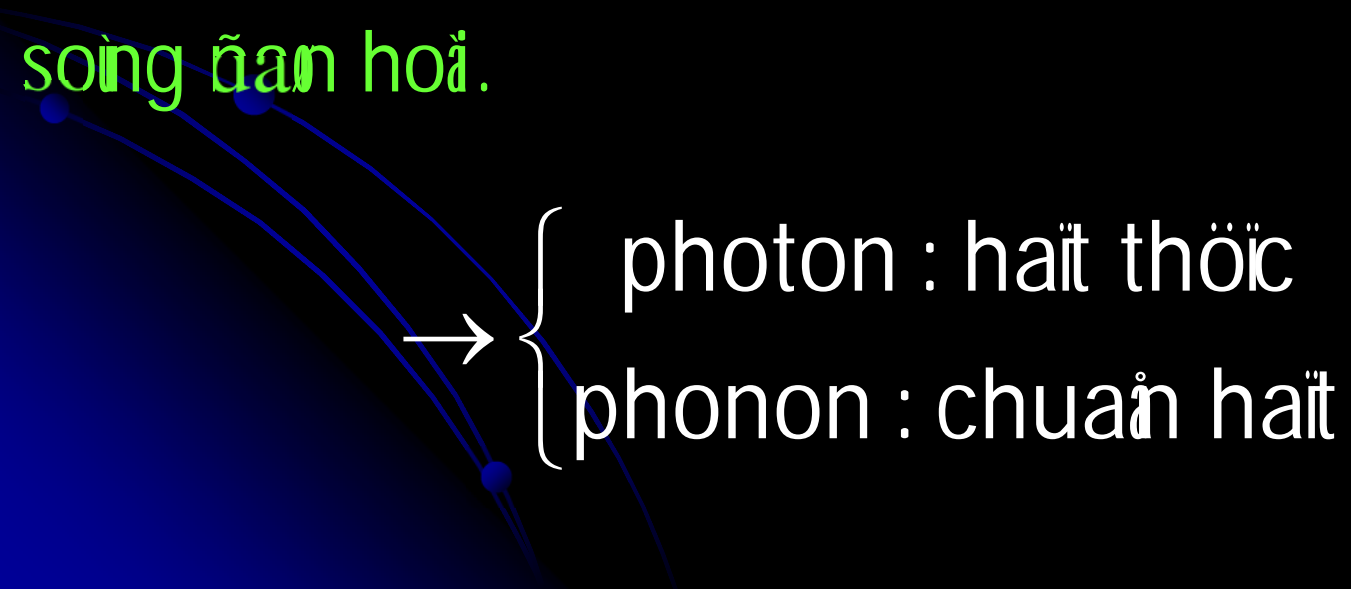
$$\vec{p} = \hbar \vec{k}$$

\vec{k} = vectơ sóng.

⇒ Sóng lượng tử của sóng ánh sáng là photon.

Tương tự, sóng lượng tử của sóng âm trong tinh thể là phonon có năng lượng và xung lượng.

Photon có thể tồn tại trong chân không, nhưng phonon chỉ có trong các môi trường có thể truyền sóng âm.

photon : hạt thực
phonon : chuẩn hạt

Năng lượng trung bình của một dao động tử trong tinh thể là

$$\langle E_v \rangle = \frac{h\nu}{e^{\frac{h\nu}{kT}} - 1} = \langle n \rangle h\nu$$

với $\langle n \rangle = \frac{1}{e^{\frac{h\nu}{kT}} - 1}$: số phonon trung bình có năng

lượng $h\nu$.

Ở nhiệt độ xác định, số phonon coi nhỏ xác định.

* ÔÛnhieå ñoäcao: $x = \frac{h\nu}{kT} \ll 1$

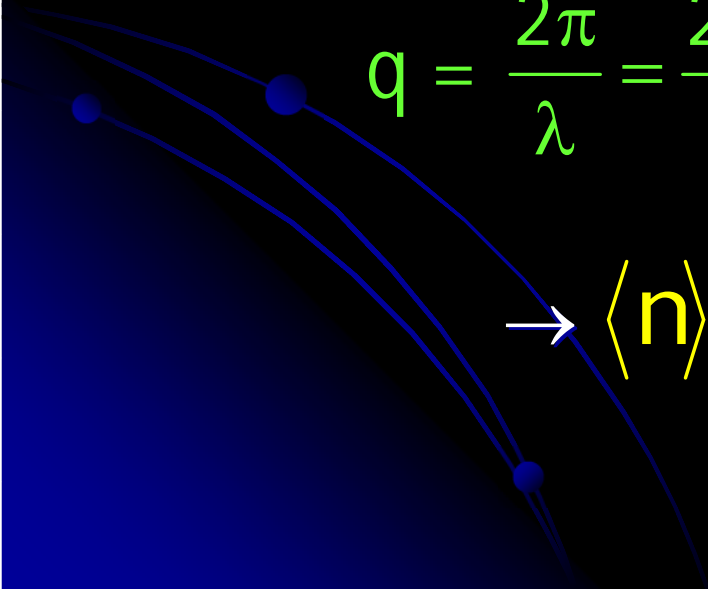
$$\rightarrow e^x - 1 \approx 1 + x - 1 \approx x = \frac{h\nu}{kT}$$

$$\rightarrow \langle E \rangle = kT = \langle n \rangle h\nu$$

$$\rightarrow \langle n \rangle = \frac{kT}{h\nu}$$

$$q = \frac{2\pi}{\lambda} = \frac{2\pi\nu}{v_0} \rightarrow \nu = \frac{qv_0}{2\pi}$$

$$\rightarrow \langle n \rangle = \frac{kT}{h \cdot \frac{qv_0}{2\pi}} = \frac{kT}{\hbar qv_0}$$

Soáphonon trong thể tích V:

$$N_p = \int_0^{q_{\max}} \langle n \rangle \cdot \underbrace{dN(q)}_{\underbrace{\frac{dN(q)}{dq} \cdot dq}_{g(q)}} = \int_0^{q_{\max}} \frac{kT}{\hbar v_0 q} \cdot V \frac{q^2}{2\pi^2} dq$$

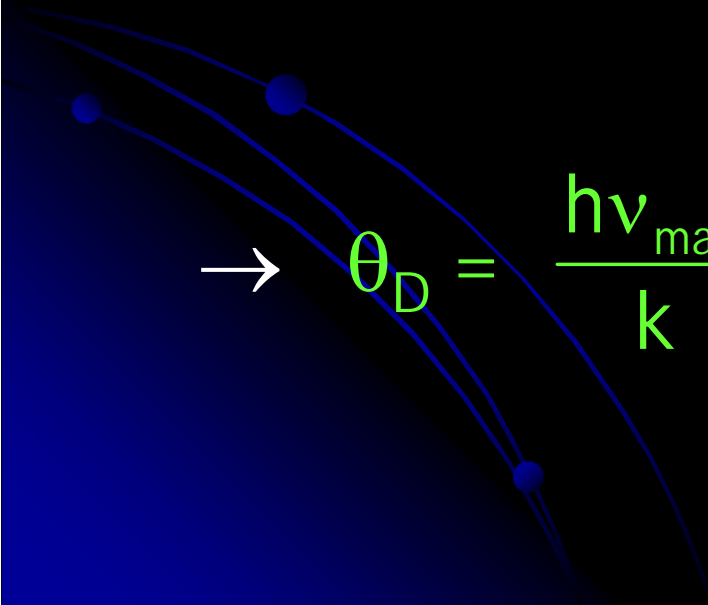
Với $g(q) = \frac{dN(q)}{dq} = V \frac{q^2}{2\pi^2}$ $q_{\max} = \frac{2\pi v_{\max}}{v_0}$

$$\rightarrow N_p = \frac{kT}{\hbar v_0} V \frac{q_{\max}^2}{4\pi^2}$$

$$\text{Max } N_p(q) = V \frac{q_{\max}^3}{4\pi^2} = \frac{V}{4\pi^2} \cdot \frac{2\pi v_{\max}}{v}$$

$$\rightarrow N_p = 3N \left(\frac{3T}{2\theta_D} \right) \sim T$$

$$\Rightarrow C_V = \frac{\partial U}{\partial T} = \text{const}$$

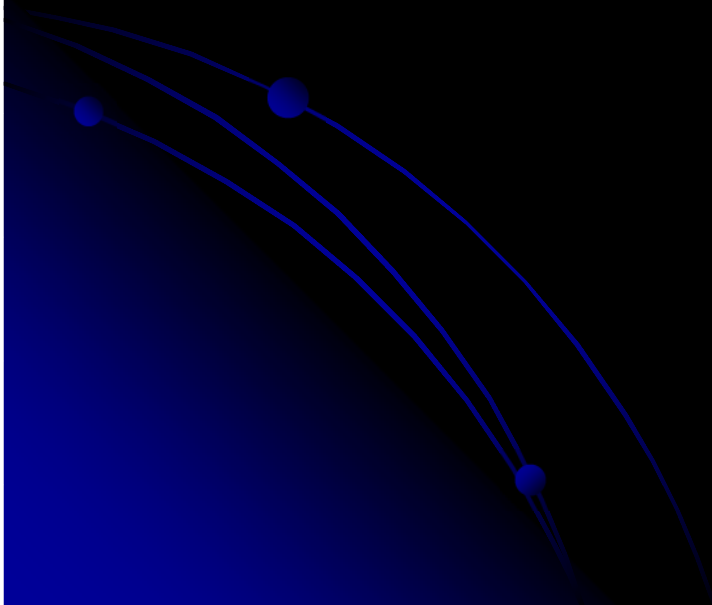

$$\rightarrow \theta_D = \frac{h v_{\max}}{k} : \text{nieť ñoä Debye.}$$

* Ôlnhiệt ñoãtháp:

$$N_p \sim \left(\frac{T}{\theta_D} \right)^3 \sim T^3$$

$$\text{và } C_V \sim 234Nk \left(\frac{T}{\theta_D} \right)^3 \sim T^3$$

⇒ Lý thuyet phonon veà nhiet dung phuø hoiøp vooi ket quaũthoic nghiem.

TOÀN LẠI

- Tính thể chất rắn có thể coi như là một hộp chứa khí phonon có số phonon thay đổi theo nhiệt độ của chất rắn.
- Phonon và photon đều tuân theo phân bố Bose – Einstein và nên gọi là các hạt Boson.

III. SÖI DAÑN NHIEÄT VAØN ÖUNHIEÄT CUIA CHAÄT RAÑN

SÖI DAÑN NHIEÄT

Trong các vật rắn ñiển mọi quá trình dẫn nhiệt chủ yếu là do các phonon.

Theo thuyết ñộng học chất khí: Hệ số dẫn nhiệt trong chất khí là

$$k = \frac{1}{3} C_V \langle v \rangle \cdot \lambda$$

C_V : nhiệt dung của một ñơn vị thể tích khí.

$\langle v \rangle$: vận tốc trung bình của các phân tử khí.

$\langle \lambda \rangle$: quãng ñường tự do trung bình của các hạt.

Trong chất rắn: Coi như một hộp chứa khí phonon

Debye ãĩ dung công thức trên cho tinh thể vũi:

C_V : nhiệt dung của mạng tinh thể

$\langle v \rangle$: vận tốc của phonon (vận tốc truyền âm) = v_0 .

$\langle \lambda \rangle$: quãng ãĩ độ tũ do trung bình của các phonon
nũĩĩc các ãĩnh bũĩ hai quãĩ trũĩĩ:

+ Tãĩĩ xãĩ hình hoĩc:

Tãĩĩ xãĩ trên mặt tinh thể sai hoĩng, ...

+ Tãĩĩ xãĩ phonon – phonon.

Quãng đường tối đa trung bình λ_p của phonon sẽ là nghịch với nồng độ phonon n_p và tiết diện tán xạ hiệu dụng σ_p :

$$\lambda_p = \frac{1}{n_p \sigma_p}$$

$$\Rightarrow K = \frac{1}{3} C_V \langle v \rangle \frac{1}{n_p \sigma_p}$$

Ở nhiệt độ cao ($T \gg \theta_D$):

$$C_V = \text{const}; n_p = 3n \frac{3}{2} \left(\frac{T}{\theta_D} \right)$$

$$\Rightarrow K = \frac{\text{const}}{T}$$

$\Rightarrow K$ sẽ giảm khi nhiệt độ tăng. Phù hợp với tính với kết quả thực nghiệm.

➤ Ô nhiễm nhiệt độ thấp ($T \ll \theta_D$):

$$C_V \sim \left(\frac{T}{\theta_D}\right)^3; n_p = \left(\frac{T}{\theta_D}\right)^3 \Rightarrow K = \text{const.}$$

- Thước đo K tiếp tục tăng khi nhiệt độ
- Giải thích là do khi nhiệt độ giảm thì biên dao động của nguyên tử giảm \Rightarrow quãng đường đi do trung bình λ_p của các phonon tăng cho nên khi quãng đường đi do trung bình bỏ hạn chế bởi tán xạ hình học trên các nút mạng tinh thể

SỒI NÔNHIEÁT

- Coi mạng tinh thể nhỏ một hệ các dao động tôu (DÑT) dao động ñieàu hoặ.
- Khi nhiệt ñoạ tăng biên ñoạ dao ñoing của các DÑT tăng \Rightarrow Khoảng cách giữa các nguyên tôu tăng \Rightarrow Nôinhieát.
- Những phép tính toán chính xác cho ta kết quả hệ số nở nhiệt $\alpha \sim C_V$
- Nhiệt ñoạ cao: $C_V = \text{const} \Rightarrow \alpha = \text{const} \Rightarrow$ không phụ thuộc vào nhiệt ñoạ
- Nhiệt ñoạ thấp: $C_V \sim T^3 \Rightarrow \alpha \sim T^3$.